
РОЗДІЛ VII. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.50>

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Артеменко О.В.,

*кандидат юридичних наук, професор
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID ID: 0000-0003-2041-8925*

Волкова Л.О.,

кандидат юридичних наук, адвокат

Світличний О.П.,

*доктор юридичних наук, професор,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
ORCID ID: 0000-0003-0485-3804*

SCOPUS <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57218906873>

WOS <https://publons.com/researcher/4277176/oleksandr-svetlychny/>

Артеменко О.В., Волкова Л.О., Світличний О.П. Деякі особливості публічних закупівель під час воєнного стану.

Вже понад 12 місяців в Україні діє воєнний стан, що передбачає зокрема і особливі порядки та процедури здійснення повноважень органів державної влади, підприємств, установ та організацій. Надважливим, гострим та актуальним питанням наразі є здійснення публічних закупівель для забезпечення потреб армії, медичних та реабілітаційних закладів, закладів освіти та і загалом забезпечення функціонування країни та суспільства. Тож дане дослідження присвячено вивченню понять воєнного стану, публічних закупівель та особливостей алгоритмів здійснення публічних закупівель та умов їх застосування, документального підтвердження правомірного здійснення закупівель за алгоритмом без застосування відкритих торгів та/або електронного каталогу.

У даній статті автором досліджено нормативно-правову основу здійснення публічних закупівель під час дії воєнного стану, співвідношення норм Закону України «Про публічні закупівлі» та Постанов Кабінету Міністрів України, що регулюють питання публічних закупівель під час воєнного стану, а також інших спеціальних нормативно-правових актів.

Докладно досліджено алгоритми здійснення публічних закупівель замовниками товарів та послуг, вартістю 100 тисяч грн. або понад; послуги

з поточного ремонту, вартістю від 200 тис. грн.; робіт, вартістю від 1.5 млн. грн. Визначено, що у певних випадках замовник може обирати алгоритм здійснення закупівлі залежно від обставин, а також акцентовано увагу на необхідності документального підтвердження обставин, що дозволяють обрати спрощений алгоритм публічних закупівель.

Особливу увагу присвячено дослідженню умов здійснення закупівель замовниками без процедури відкритих торгів та/або електронного каталогу, що передбачені п. 13 Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 1178, так званих «закупівель за виключеннями», а також інших виключень з загального порядку здійснення публічних закупівель для задоволення нагальних потреб держави в умовах воєнного стану.

Ключові слова: публічні закупівлі, замовник, алгоритми публічних закупівель, закупівлі «за виключеннями», без процедури відкритих торгів, військові дії.

Artemenko O.V., Volkova L.O., Svitlychnyi O.P. Some features of public procurement during martial law.

Ukraine lives under martial law for over 12 months, which, provides for special rules and procedures for exercising the powers of state authorities,

enterprises, institutions, and organizations. One of the most important and topical issues for the moment is the implementation of public procurement to meet the needs of the army, medical and rehabilitation facilities, educational institutions, and, to ensure the functioning of the country and society in general. Therefore, this research is devoted to the study of martial law concepts, public procurement, and the peculiarities of algorithms for carrying out public procurement and their application conditions, documentary confirmation of the legitimate implementation of procurement according to the algorithm without the use of open bidding and/or an electronic catalog.

In this article, the author researches the regulatory and legal basis of public procurement during martial law, the correlation between the norms of the Law of Ukraine "On Public Procurement" and Cabinet of Ministers of Ukraine Resolutions regulating the issue of public procurement during martial law, as well as other special regulatory and legal acts.

Algorithms for public procurement of goods and services worth or over 100,000 UAH, ongoing repair services with the cost starting from 200,000 UAH, other works with the cost over 1.5 million hryvnias, were researched in detail. It was determined that in certain cases the customer can choose the procurement algorithm depending on the circumstances, and attention was also focused on the need for documentary confirmation of the circumstances that allow choosing a simplified public procurement algorithm.

Particular attention is paid to the study of procurement conditions without the procedure of open bidding and/or electronic catalog, foreseen in the clause 13 Peculiarities of public procurement of goods, works and services for customers, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1178, the so-called "by exceptions" procurement, as well as other exceptions of the general procedure for public procurement to meet the urgent needs of the state under martial law.

Key words: public procurement, customer, public procurement algorithms, procurement "by exceptions", without the procedure of open bidding, military actions.

Постановка проблеми. Вже понад 12 місяців в Україні діє воєнний стан, що передбачає особливі порядки та процедури здійснення повноважень органів державної влади та функціонування інших суб'єктів цивільного обороту. Надважливим та гострим питанням наразі є здійснення державних закупівель для забезпечення потреб армії, медичних та реабілітаційних закладів, закладів освіти та і загалом забезпечення функціонування країни та суспільства.

Стан опрацювання проблеми. Питання здійснення публічних закупівель під час воєнного

стану є актуальними, гострими, недослідженими та потребують аналізу норм чинного законодавства, визначення співвідношення положень нормативно-правових актів, порядку та умов їх застосування для максимально якісного здійснення забезпечення потреб держави та функціонування економіки у такий складний час.

Метою статті є дослідження системи публічних закупівель під час воєнного стану, аналіз норм чинного законодавства, що регулюють питання здійснення закупівель під час воєнного стану, а також вивчення алгоритмів здійснення публічних закупівель без застосування відкритих торгів та/або електронного каталогу, спрощених процедур закупівель, що становлять виключення з загального порядку проведення закупівель.

Виклад матеріалу дослідження. Правові та економічні засади здійснення публічних закупівель в Україні регулюються нормами Закону України «Про публічні закупівлі» з метою забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвиток добросовісної конкуренції, а також адаптації законодавства України аспис Європейського Союзу на виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. [1]

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 в Україні введено воєнний стан у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України. [2]

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнний стан визначено як особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень. [3]

Статтю 12-1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» присвячено особливостям діяльності Кабінету Міністрів України в умовах воєнного стану, зокрема відповідно до п. 5 ч. 1 цього Закону Кабінет Міністрів України в разі введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях визначає особливості здійснення

оборонних та публічних закупівель із забезпеченням захищеності державних замовників і замовників від воєнних загроз. Таким чином, Кабінет Міністрів України має виключні повноваження щодо встановлення особливостей здійснення публічних закупівель у вказаний період.

Питання здійснення публічних закупівель на даний час урегульовано Постановами Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування». [4] (далі – Особливості), а також від 30.12.2022 № 1495 «Про внесення змін до особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування». [5]

Зауважимо, що Закон України «Про публічні закупівлі» не втратив чинності, однак на період дії правового режиму воєнного стану введено тимчасові обмеження та особливості діяльності органів державної влади, які припиняються через 90 днів після закінчення або скасування дії правового режиму воєнного стану. Отже, замовники, що зобов'язані проводити закупівлі відповідно до положень вказаного Закону, керуються його нормами, але з урахуванням положень передбачених Особливостями.

На відміну від загального правила здійснення публічних закупівель відповідно до положень Закону з урахуванням Особливостей, передбачено також виключні, максимально спрощені та скорочені в часі алгоритми закупівель певних категорій товарів та/або послуг. Так, відповідно до п. 9 Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178, наступні категорії закупівель здійснюються без застосування процедур закупівель, спрощених процедур закупівель: публічні закупівлі товарів, робіт і послуг для задоволення нагальних потреб функціонування держави в умовах воєнного стану відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 2 березня 2022 р. № 185 «Деякі питання здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для задоволення нагальних потреб функціонування держави в умовах воєнного стану»; публічні закупівлі робіт і послуг для ліквідації наслідків бойових дій та відновлення інфраструктури населених пунктів в умовах воєнного

стану відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів України; публічні закупівлі для здійснення заходів щодо пошуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та репатріації і повернення зниклих безвісти (військових, цивільних), що проводяться Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України та державними підприємствами, що належать до сфери його управління, а саме непромокальних фартухів, одноразових комбінезонів, захисних окулярів, рукавичок, резинових чобіт, мішків для тіл (останків) загиблих, нош, простирادل, пластикових пакетів, які застібаються на блискавку, з поверхнею, на якій можна писати, картонних коробок для скелетованих останків, наборів для забору зразків ДНК (на основі паперових фільтрів FTA/Whatman), брезентів/пластикових плівок, мотузок, кабельних стяжок розміром обхвату кісточок гомілки, бірок для тіл (останків) загиблих та рефрижераторів; публічні закупівлі товарів, робіт і послуг для забезпечення виконання завдань, покладених на Державне управління справами, в умовах правового режиму воєнного стану за рахунок коштів резервного фонду Державного бюджету України розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів; публічні закупівлі товарів, робіт і послуг для ліквідації наслідків бойових дій в умовах воєнного стану відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів України про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету на зазначені цілі здійснюються підприємствами оборонно-промислового комплексу, визначеними відповідними розпорядженнями Кабінету Міністрів України.

Таким чином, п. 9 Особливостей передбачено здійснення публічних закупівель особливою категорією замовників за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету без застосування відповідних процедур публічних закупівель/спрощених закупівель, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі» з метою найшвидшої ліквідації наслідків бойових дій, швидкого та якісного забезпечення відповідних служб необхідним обладнанням та матеріалами, максимального спрощення та прискорення реагування державних органів та відповідних служб на потреби держави та населення під час воєнного стану.

Такий спрощений механізм здійснення закупівель дозволяє якнайшвидше реагувати на непередбачувані ситуації під час воєнного стану та без втрати часу забезпечувати необхідні умови для функціонування інфраструктури держави та спеціальних її органів та служб.

Виділяють алгоритми здійснення публічних закупівель: із застосуванням електронного каталогу із застосуванням Особливостей, із застосуванням відкритих торгів із застосуванням Особливостей, а також випадки, у яких закупівля може здійснюватися без застосування відкритих торгів та/або

електронного каталогу для закупівлі товару, так звані закупівлі «за винятками».

Пунктом 13 Особливостей передбачено випадки, у яких закупівлі можуть здійснюватися без застосування відкритих торгів та/або електронного каталогу для закупівель товару, тобто замовник для здійснення закупівлі може обирати алгоритм дій самостійно. Це так звані закупівлі «за виключеннями». Зокрема, це випадки придбання замовниками товарів та послуг, вартістю 100 тисяч грн. або понад; послуги з поточного ремонту, вартістю від 200 тис. грн.; робіт, вартістю від 1.5 млн. грн. Розглянемо докладніше умови застосування алгоритму закупівель «за виключеннями».

Підпунктом 1 п. 13 Особливостей передбачено умову щодо належності інформації, що повинна бути оприлюднена в оголошенні про проведення відкритих торгів, до інформації з обмеженим доступом або можливості створення загроз національній безпеці та/або громадській безпеці і порядку її розголошення під час дії правового режиму воєнного стану. Даний пункт було також передбачено Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт та послуг в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 № 169, що втратила чинність. [6] Відповідно до ч. 1 ст. 21 Закону України «Про інформацію» інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація. Конфіденційна інформація – інформація про фізичну особу, інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, а також інформація, визнана такою на підставі закону. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, якщо інше не встановлено законом (ч. 2 ст. 21 Закону України «Про інформацію»). [7] Також питання грифів секретності, відповідних порядків доступу регулюються положеннями Закону України «Про державну таємницю» [8] та Закону України «Про доступ до публічної інформації». [9]

Підпунктом 2 п. 13 Особливостей передбачено умову щодо перебування замовника в районі проведення воєнних (бойових) дій на момент прийняття рішення про здійснення закупівлі або її здійснення. Район проведення бойових (воєнних) дій може бути визначений аналогічно відповідно Переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), що затверджується наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 12.12.2022 № 309 у редакції чинній на дату прийняття рішення про здійснення закупівлі. Зауважимо, що названий Перелік створено з іншою метою – фі-

нансової підтримки державою внутрішньо переміщених осіб та осіб, що постраждали, однак може використовуватися і для підтвердження можливості застосування даної умови для здійснення закупівлі у порядку винятку без застосування електронного каталогу/відкритих торгів. Даний перелік оновлюється два рази на місяць, відповідно до актуальної інформації щодо військових дій.

Наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309 визначено: території можливих бойових дій; території активних бойових дій; тимчасово окуповані РФ території України. [10] При цьому постановою Кабінету Міністрів України від 06.12.2022 № 1364 «Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» встановлено, що до територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, включаються території можливих бойових дій та території активних бойових дій. [11] У переліку визначаються дата початку та дата завершення бойових дій, а також дата виникнення та припинення можливості бойових дій або тимчасової окупації.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 13.01.2023 № 45 території, для яких не визначена дата завершення бойових дій або дата можливості припинення бойових дій, або тимчасової окупації РФ, слід вважати такими, на яких ведуться бойові дії або тимчасово окупованими РФ. [12] Критерії віднесення територій до таких, на яких можливими бойові дії чи ведуться активні бойові дії, виділено роз'ясненнями Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 13.01.2023. Територіями активних бойових дій визначаються території: через які проходить лінія бойового зіткнення або які межують з тимчасово окупованими територіями; на яких наразі неможливо у повному обсязі виконувати функції держави, зокрема в частині доступу до публічних електронних реєстрів, та існує значна загроза життю і здоров'ю населення. Територіями можливих бойових дій вважаються території: які межують з територіями активних бойових дій або тимчасово окупованими територіями, чи прилегли до державного кордону з державою-агресором; на яких можливо забезпечувати функції держави, до яких може повертатися населення, втім періодично піддаються ворожим обстрілам.

Зауважимо, що для територій можливих бойових дій не передбачено обмежень щодо доступу до публічних електронних реєстрів і проведення аукціонів для продажу об'єктів малої приватизації. Водночас на територіях активних бойових дій і на тимчасово окупованих територіях блокуються реєстри та забороняються відповідні аукціони. [13]

Підпунктом 3 п. 13 Особливостей передбачено можливість здійснення закупівлі у «винятковому» порядку, якщо вони здійснюються для: проведення заходів із мобілізації та цивільного захисту; будівництва, реконструкції, капітального ремонту та облаштування місць проживання внутрішньо переміщених та евакуйованих осіб; будівництва, реконструкції, капітального або поточного ремонту, облаштування захисних споруд цивільного захисту, у тому числі подвійного призначення, найпростіших споруд, укриттів; підготовки до проведення опалювального сезону (крім закупівлі енергоносіїв).

Підпункт 4 п. 13 Особливостей: існує нагальна потреба у здійсненні закупівлі у зв'язку з виникненням об'єктивних обставин, що унеможливають дотримання замовником строків для проведення закупівлі із застосуванням відкритих торгів та/або електронного каталогу, яка повинна бути документально підтверджена замовником. У наведеному положенні присутня вимога документального підтвердження настання умови застосування «виняткового порядку», однак законодавчо не визначено перелік документів, які можуть становити підтвердження вказаних обставин. Питання документального підтвердження можливості застосування «виняткового порядку» детальніше розглянемо нижче.

Підпунктом 5 п. 13 Особливостей передбачено можливість здійснення закупівлі «за виключеннями», якщо роботи, товари чи послуги можуть бути виконані, поставлені чи надані виключно певним суб'єктом господарювання в одному з таких випадків: предмет закупівлі полягає у створенні або придбанні витвору мистецтва або художнього виконання; укладення договору про закупівлю з переможцем архітектурного або мистецького конкурсу; відсутність конкуренції з технічних причин, яка повинна бути документально підтверджена замовником; необхідність захисту прав інтелектуальної власності; укладення договору про закупівлю з постачальником «останньої надії» або з постачальником універсальної послуги на постачання електричної енергії або природного газу. Зауважимо, що необхідність документального підтвердження вказана лише для умови відсутності конкуренції з технічних причин, щодо інших умов досліджуваного підпункту «виключень» такої вимоги не вказано. Однак на нашу думку, за можливості замовникові доцільно документально підтверджувати підставу здійснення закупівлі «за виключеннями».

Підпункт 6 п. 13 Особливостей дозволяє здійснити закупівлю «за виключеннями», якщо відмінено відкриті торги через відсутність учасника процедури закупівлі (учасників процедури закупівлі), у тому числі за лотом. При цьому предмет закупівлі, його технічні, кількісні та якісні характеристики, а також вимоги до учасника процеду-

ри закупівлі не повинні відрізнятися від вимог, що були визначені замовником у тендерній документації, та сума договору про закупівлю не може перевищувати очікувану вартість предмета закупівлі, зазначену замовником в оголошенні про проведення відкритих торгів, які відмінено через відсутність достатньої кількості учасників процедури закупівлі (учасника). Скористатись даним пунктом «виключень» замовник може, якщо виконуються умови пунктів 36-40 та п. 48 Особливостей. Так, пунктів 36-40 Особливостей визначено обов'язки та порядок розгляду замовником тендерних пропозицій, особливості оцінки їх якісних характеристик тощо, але немає вказівки законодавця на те, що замовник може не розглядати тендерну пропозицію, якщо вона подана лише одна. Пункт 48 Особливостей передбачає автоматичну відміну відкритих торгів електронною системою у випадку неподання жодної тендерної пропозиції або відхилення замовником усіх згідно з положеннями чинного законодавства. Отже, даний пункт виключень може бути застосований у разі, коли відсутні тендерні пропозиції.

Підпунктом 7 п. 13 Особливостей передбачено здійснення закупівель за «виключеннями», якщо після укладення договору про закупівлю у замовника виникла необхідність у постачанні додаткового обсягу товару тим самим постачальником, якщо в разі зміни постачальника замовник буде вимушений придбати товар з іншими технічними характеристиками, що призведе до виникнення несумісності, пов'язаної з експлуатацією і технічним обслуговуванням, або у разі, коли така закупівля зумовлена змінами до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я. Закупівля додаткового обсягу товару у того самого постачальника здійснюється протягом трьох років після укладення договору про закупівлю, якщо загальна вартість такого постачання не перевищує 50 відсотків ціни договору про закупівлю.

Підпунктом 8 п. 13 Особливостей передбачено можливість здійснення закупівель без застосування відкритих торгів та/або електронного каталогу, якщо у замовника після укладення договору про закупівлю виникла необхідність у закупівлі додаткових робіт чи послуг, пов'язаних з предметом закупівлі основного договору, у того самого виконавця робіт/надавача послуг. Можливість і умови виконання таких додаткових робіт чи надання послуг можуть бути передбачені в основному договорі про закупівлю, який укладений за результатами проведення закупівлі. Закупівля додаткових робіт чи послуг у того самого виконавця робіт/надавача послуг здійснюється протягом трьох років після укладення договору про закупівлю, якщо загальна вартість таких робіт чи послуг не перевищує 50 відсотків ціни основного договору про закупівлю, укладеного за результатами проведення закупівлі.

Підпунктами 9 та 10 п. 13 Особливостей передбачено можливість здійснення закупівлі адвокатських та юридичних послуг, що пов'язані із захистом прав та законних інтересів України, зокрема і з метою захисту національних безпеки і оборони, під час врегулювання спорів, розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України. За результатами закупівлі, здійсненої відповідно до названих підпунктів замовник укладає прямий договір і зобов'язаний оприлюднити в електронній системі закупівель звіт про договір про таку закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, відповідно до пп. 3 - 8 розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про публічні закупівлі».

Відповідно до пп. 11 п. 13 Особливостей без застосування відкритих торгів та/або електронного каталогу може здійснюватися закупівля послуг, необхідних для проведення спортивних заходів, спортивних змагань, заходів з фізичної культури і спорту, фізкультурно-спортивної реабілітації, що включені до Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України. Дана підстава «виключень» закріплена законодавчо з метою ефективної реалізації державної політики у сфері фізичної культури та спорту. Назване положення Особливостей також дублюється п. 9 ч. 7 ст. 3 Закону України «Про публічні закупівлі». Так, замовники у сфері фізичної культури і спорту можуть здійснювати закупівлі без застосування процедури відкритих торгів та/або електронного каталогу за умови включення заходів до Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України, оскільки останнім визначаються основні організаційні та фінансові питання стосовно забезпечення проведення заходів означеної категорії на відповідний рік, затверджується Міністерством молоді та спорту.

Відповідно до пп. 12 п. 13 Особливостей без застосування відкритих торгів та/або електронних торгів здійснюється закупівля товарів, робіт і послуг для забезпечення функціонування об'єктів критичної інфраструктури. Відповідно п. 13 ч. 1 ст. 1 до Закону України «Про критичну інфраструктуру» об'єкти критичної інфраструктури – об'єкти інфраструктури, системи, їх частини та їх сукупність, які є важливими для економіки, національної безпеки та оборони, порушення функціонування яких може завдати шкоди життєво важливим національним інтересам. [14] Об'єкти відносяться до критичної інфраструктури Порядком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України.

Підпунктом 13 п. 13 Особливостей передбачена можливість здійснення закупівель «за виключеннями» за умови закупівлі товарів, робіт та послуг для/з будівництва, ремонту та інших інже-

нерно-технічних заходів із захисту об'єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного сектору критичної інфраструктури за основними технічними показниками, погодженими Міністерством енергетики. Відповідно до положень ст. 3 Закону України «Про функціонування паливно-енергетичного комплексу в особливий період» від 02.11.2006 № 307-V до складу паливно-енергетичного комплексу в особливий період входять підприємства, установи та організації електроенергетичного, ядерно-промислового, вугільно-промислового та нафтогазового комплексів незалежно від форми власності. [15]

Відповідно до пп. 14 п. 13 Особливостей здійснюється закупівля природного газу суб'єктом господарювання, визначеним для придбання природного газу за рахунок видатків, передбачених за бюджетною програмою «Придбання природного газу для проходження опалювального сезону 2022-2023 років» (КПКВК 2401200) відповідно до ч. 1 ст. 41 Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» без застосування відкритих торгів та/або електронного каталогу. Наведене положення є виключенням із загального порядку здійснення публічних закупівель через особливий суб'єктний склад та алгоритм на виконання положень Програми. Також Постановою Кабінету Міністрів України від 20.12.2022 № 1406 встановлено можливість здійснення закупівлі природного газу з боку визначеного суб'єкта за рахунок вказаної бюджетної програми на суму від 100 тис. грн. без застосування відкритих торгів та електронного каталогу. [16]

Ми коротко розглянули особливі аспекти здійснення закупівель без застосування відкритих торгів та/або електронного каталогу за кожною підставою «виключень» п. 13 Особливостей. Отже, виключення визначені Особливостями мають на меті спрощення порядку та уникнення зайвого часу на організацію та здійснення процедур передбачених для здійснення закупівель із застосуванням відкритих торгів та/або електронного каталогу для замовників певних категорій, а також тих, що не мають можливості здійснити закупівлі через названі процедури через військові дії або їх наслідки на визначених територіях.

Також до виключень, що передбачають можливість здійснення закупівлі без відкритих торгів та/або електронного каталогу, належить придбання замовниками товарів і послуг, вартість яких становить або перевищує 100 тис. гривень та є меншою ніж 200 тис. грн., у разі, коли закупівля товарів і послуг здійснюється у підприємства або організації, що засновані громадською організацією осіб з інвалідністю та отримали дозвіл на право користування пільгами з оподаткування відповідно до законодавства. За результатами закупівлі, здійсненої відповідно до наведеного пункту, замовники зобов'язані оприлюднити в електронній

системі закупівель звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, відповідно до п. 3⁻⁸ розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про публічні закупівлі». Замовники можуть не публікувати інформацію про своє місцезнаходження у річному плані закупівель, якщо поширення такої інформації несе ризики для безпеки замовника.

Акцентуємо, що у деяких підпунктах п. 13 встановлено вимогу документального підтвердження застосовуваної підстави «виключень». Вичерпного переліку таких документів немає. Так, у відповіді Міністерства економіки України на запит № 1265/2022 від Управління координації публічних закупівель Департаменту економіки та комунального майна Харківської міської ради міститься роз'яснення, що потреби, підстави застосування для укладення прямих договорів, які визначені п. 13 Особливостей, у тому числі щодо пп. 2 п. 13 Особливостей, можуть бути підтверджені як внутрішніми документами (наприклад, наказом, розпорядженням, доповідною/службовою запискою, протоколом тощо), так і зовнішніми документами (наприклад, листом військової адміністрації, або військового командування, або компетентних органів влади, установ, підприємств, організацій тощо). Перелік таких документів не є виключним. [17]

Розглянемо детальніше алгоритми здійснення закупівель за Особливостями. Алгоритм закупівлі за п. 13 Особливостей, закупівлі «за виключеннями» від алгоритму закупівлі без використання електронної системи закупівель за п. 11 Особливостей через укладення прямого договору має багато спільного. Проте договір про закупівлю за результатами проведеної закупівлі згідно з п. 13 Особливостей укладається відповідно до Цивільного і Господарського кодексів України з урахуванням положень ст. 41 Закону України «Про публічні закупівлі», крім частин 3–5, 7, 8 ст. 41 Закону, та Особливостей (п. 17). Так, п. 19 Особливостей встановлено перелік істотних умов договору про закупівлю, які не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі. У разі внесення змін до істотних умов договору про закупівлю у випадках, передбачених п. 19 Особливостей, на замовника покладено обов'язок оприлюднення повідомлення про внесення змін до договору про закупівлю відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі» з урахуванням Особливостей. Так, у разі внесення змін до істотних умов договору замовникам замовнику слід оприлюднювати повідомлення про внесення змін до договору про закупівлю протягом трьох робочих днів з дня внесення відповідних змін та самі зміни (додаткову угоду). [18]

Висновки. За результатами проведеного дослідження:

- проаналізовано законодавче регулювання публічних закупівель під час дії правового режиму воєнного стану, а саме співвідношення норм Закону України «Про публічні закупівлі» та Постанови Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування». Особливості здійснення закупівель у період воєнного стану регулюються нормами Постанови, однак норми Закону теж є чинними. Так, закупівлі, які повинні здійснюватися замовниками відповідно до норм вказаного Закону здійснюються з врахуванням норм Особливостей, однак за алгоритмами і вимогами Закону.

- Визначено види алгоритмів здійснення публічних закупівель під час воєнного стану: із застосуванням електронного каталогу із застосуванням Особливостей, із застосуванням відкритих торгів; закупівлі без застосування відкритих торгів та/ або електронного каталогу, так звані закупівлі «за винятками» відповідно до п. 13 Особливостей; закупівлі відповідно до п. 9 Особливостей.

- Досліджено умови та особливості здійснення публічних закупівель «за винятками», тобто без застосування процедур відкритих торгів та/ або електронного каталогу за положеннями п. 13 Особливостей. Вказані закупівлі здійснюються укладанням договору відповідно до положень Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, а також з урахуванням положень Закону України «Про публічні закупівлі» (ст. 41, за виключенням ч. 3–5, 7, 8) та Особливостей (п. 17).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 №922-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 22.02.2023).
2. Про введення воєнного стану: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. Президент України. Голос України № 37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 22.02.2023).
3. Про правовий режим воєнного стану: від 12.05.2015 № 389-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 22.02.2023).

4. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-p#Text> (дата звернення: 22.02.2023).
5. Про внесення змін до особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1495. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1495-2022-p#Text> (дата звернення: 22.02.2023).
6. Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт та послуг в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 169. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169-2022-p#Text> (дата звернення: 22.02.2023).
7. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 22.02.2023).
8. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text> (дата звернення: 22.02.2023).
9. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 23.02.2023).
10. Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією: Наказ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#n7> (дата звернення: 23.02.2023).
11. Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.12.2022 № 1364. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#n7> (дата звернення: 23.02.2023).
12. Про внесення зміни до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 6 грудня 2022 р. № 1364: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.01.2023 № 45. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45-2023-p#Text> (дата звернення: 23.02.2023).
13. Заєць Н. Закупівлі на території активних та можливих бойових дій: за обох умов можна використовувати підпункт 2 пункту 12 особливостей?: веб-сайт. URL: <https://radnuk.com.ua/voiennyj-stan/zakupivli-na-terytorii-mozhlyvykh-ta-aktyvnykh-bojovykh-dij-za-obokh-umov-mozhna-vykorystovuvaty-pidpunkt-2-punktu-13-osoblyvostej/> (дата звернення: 23.02.2023).
14. Про критичну інфраструктуру : Закону України від 16.11.2021 № 1882-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1882-20#Text> (дата звернення: 23.02.2023).
15. Про функціонування паливно-енергетичного комплексу в особливий період: Закон України від 02.11.2006 № 307-V. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/307-16#Text> (дата звернення: 26.02.2023).
16. Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2015 р. № 573: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.12.2022 № 1406 від 20.12.2022. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1406-2021-p#Text> (дата звернення: 26.02.2023).
17. Відповідь на запит № 1265/2022: Міністерство економіки України Управління координації публічних закупівель Департаменту економіки та комунального майна Харківської міської ради. Веб-сайт. URL: <https://me.gov.ua/InfoRez/Details?id=290af1ce-56cc-4e92-b00d-4e820a7205ed&lang=uk-UA> (дата звернення: 27.02.2023).
18. Довгая Г. Алгоритм здійснення закупівель за виключеннями пункту 13 Особливостей, затверджених постановою від 12.10.2022 № 1179. Радник у сфері публічних закупівель. Веб-сайт. URL: <https://radnuk.com.ua/voiennyj-stan/alhorytm-zdijsnennia-zakupivel-za-vykliuchenniamy-punktu-13-osoblyvostej-zatverdzhenykh-postanovoivid-12-10-2022-1178/> (дата звернення: 27.02.2023).